

Zahtevi 04, Verzija 09

Primarni prerađivači soje

Svrha	Utvrđivanje zahteva koje moraju da ispune primarni prerađivači „Dunav Soja“ soje.
Definicija	Primarni prerađivač: preduzeće koje u najznačajnijoj meri vrši hemijsku ili fizičku promenu i/ili obradu soje: - uljara; - pržionica; - proizvođač prehrambenih proizvoda; - proizvođač aditiva i sastojaka u ljudskoj ishrani.
Pregled	<p>1 Procena rizika ..... 1</p> <p>2 Dopremanje "Dunav Soja" soje ..... 2</p> <p>3 Otpremanje "Dunav Soja" soje..... 4</p> <p>4 Upravljanje skladišnim zalihama ..... 4</p> <p>5 Upravljanje kvalitetom ..... 4</p> <p>6 Označavanje ..... 4</p> <p>7 Dunav Soja ugovor..... 4</p> <p>8 Direktno naložena kontrola ..... 6</p> <p>9 Sistemska kontrola ..... 6</p> <p>10 Poljoprivredni proizvođač kao primarni prerađivač soje..... 6</p> <p>11 Poseban slučaj..... 7</p>
Status	Verzija 09: odobrena od strane Upravnog odbora dana 01.02.2018

1 Procena rizika

1.1 Primarni prerađivač se shodno kvalitetu nabavljene i prerađene soje klasifikuje u određeni "stepen rizika za primarne prerađivače" (= PP- SR):

- PP-SR 0: prerađuje isključivo "Dunav Soja" soju;
- PP-SR 1: prerađuje i drugu genetski nemodifikovanu soju (uz potvrdu genetske nemodifikovanosti);
- PP-SR 2: prerađuje i druge genetski modifikovane kulture (osim soje) (npr. kukuruz iz zemalja stepena rizika 2 ili 3);
- PP-SR 3: prerađuje i gmo soju - ova mogućnost je ograničena na **uljare i pržionice**, nije moguće za proizvođače prehrambenih proizvoda:

U slučaju postojanja 100% prostorno-tehničke odvojenosti proizvodnih linija, na istoj lokaciji moguća je i prerada genetski modifikovane soje.

U pojedinačnom slučaju Upravni odbor Dunav Soja udruženja privremeno može da dozvoli vremenski razdvojenu preradu genetski modifikovane i genetski nemodifikovane soje (=dualna prerada).

Dozvola za dualnu preradu je moguća po sledećim uslovima:

- Da se Dunav Soja udruženju podnese obrazloženi pismeni zahtev uljare/pržionice za izdavanje dozvole.
- Dunav Soja udruženje uz obavezu preuzimanja troškova od strane podnosioca zahteva nalaže sprovođenje revizije da bi se utvrdilo da li usled vremenskog razdvajanja može da se očekuje povećani rizik od mešanja genetski modifikovane i genetski nemodifikovane soje.
- Upravni odbor prilikom donošenja odluke u obzir uzima eventualne preporuke kontrolnih organa i dozvolu za uljare ograničava na jednu godinu. U dozvoli kao preduslov mogu da se propišu određeni zahtevi kao na primer povećana učestalost analiza (brzi testovi, PCR).
- Analogno mora da se dokumentuje ispunjavanje svih zahteva koji su u Z 05 (fabrike krmnih smeša) propisani za dualnu preradu - pre svega aktom o proceni rizika navedenim pod tačkom 4.6. i analizom opasnosti od moguće kontaminacije navedenom pod tačkom 4.7.
- Uljara je dužna da pomoću brzog testa na GMO (Roundup Ready i LibertyLink) izvršenog za prva tri kamionska tovara prve šarže „Dunav Soja“ soje isporučene nakon konverzije proizvodnje dokaže funkcionisanje vremenskog razdvajanja i da dokumentuje rezultate.
- U slučaju neispunjavanja zahteva dozvola može da se ukine u bilo kom trenutku.

Za proizvođače prehrambenih proizvoda:

Nije moguća klasifikacija u PP-SR 3, pošto na celokupnoj lokaciji ne sme da se prerađuje genetski modifikovana soja za proizvode za ljudsku upotrebu

2 Dopremanje „Dunav Soja“ soje

2.1 Primarni prerađivač pre prijema iz svake transportne jedinice (npr. kamiona) odn. na svakih 100 tona uzima uzorak koji se prepolovljuje u sledeće svrhe:

- rezervni uzorak koji se čuva 1 godinu na bezbedan i sledljiv način bez uticanja na kvalitet;
- sprovođenja brzog testa (Roundup Ready i LibertyLink) i gde je primenljivo, drugih ispitivanja (vidi 2.2.)

Napomena: uzimanje uzoraka i čuvanje vrši se shodno praksi Berze poljoprivrednih proizvoda u Beču.

2.2 Primarni prerađivač sprovodi odobreni brzi test na GMO na svim uzorcima uzetim u tu svrhu shodno 2.1. i nakon toga u zavisnosti od rezultata sprovodi sledeće mere:

- Ako 1. brzi test ne pokazuje sadržaj GMO: dotična šarža soje se preuzima.
- Ako 1. brzi test pokazuje sadržaj GMO: uzorak se nadalje ispituje pomoć 2 dodatna brza testa.
- Ako 2. i 3. brzi test ne pokazuju sadržaj GMO: dotična šarža soje se preuzima.
- Ako 2. ili 3. brzi test pokazuju sadržaj GMO: dotična šarža soje se ne preuzima ili se skladišti odvojeno. Osim toga radi sprovođenja PCR-analize uzorak se dostavlja i laboratoriji koja je za taj postupak akreditovana prema ISO 17025.

- Ako rezultat PCR-analize pokazuje sadržaj GMO ispod 0,9%: o rezultatu se obaveštava ugovorno obavezana kontrolna organizacija uz istovremeno dostavljanje dotičnog lot sertifikata i preduzimaju se odgovarajuće mere (analiza uzroka).
- Ako rezultat PCR-analize pokazuje sadržaj GMO od ili preko 0,9%: o rezultatu se obaveštava ugovorno obavezana kontrolna organizacija (uz dostavljanje dotičnog šaržnog sertifikata) i preduzimaju se odgovarajuće mere. Dotična šarža soje sa sadržajem GMO od ili preko 0,9% izuzima se iz robnog toka i **ne sme** da se prodaje kao „Dunav Soja“.

2.3 U zavisnosti od zemlje porekla vrše se dodatna testiranja:

Za „Dunav Soja“ soju iz zemalja stepena rizika 2 (=P-SR 2, moguć uzgoj genetski modifikovanog kukuruza) važi: ako je prekoračen udeo stranih primesa od 0,5% kukuruza u soji, sprovode se i brzi testovi (Roundup Ready i LibertyLink) na dozvoljene genetski modifikovane sorte kukuruza.

- Ako 1. brzi test ne pokazuje sadržaj GMO: dotična šarža soje se preuzima.
- Ako 1. brzi test pokazuje sadržaj GMO: uzorak se nadalje ispituje pomoć 2 dodatna brza testa.
- Ako 2. i 3. brzi test ne pokazuju sadržaj GMO: dotična šarža soje se preuzima.
- Ako 2. ili 3. brzi test takođe pokazuju pozitivan rezultat, sprovodi se PCR analiza u laboratoriji koja je za taj postupak akreditovana prema ISO 17025.
- Ako rezultat PCR-analize pokazuje sadržaj GMO ispod 0,9%, se uz uključivanje sopstvene kontrolne organizacije sprovodi analiza uzroka da bi se utvrdilo da li je kontaminacija bila slučajna i/ili tehnički neizbežna.
- Ako rezultat PCR-analize pokazuje sadržaj GMO od ili preko 0,9%, dotična šarža se izuzima iz robnog toka i **ne sme** da se prodaje kao „Dunav Soja“.

2.4 Primarni prerađivač uz sve ulazne isporuke Dunav Soje dokumentuje sledeće:

- naziv, adresu i ev. EU-matični broj preduzeća (odn. ekvivalentni podatak u državama nečlanicama EU) svih dobavljača odn. kupaca;
- rezultate brzih testova (Roundup Ready i LibertyLink) i ev. PCR-analiza;
- šaržu, količinu, oznaku kvaliteta ("Dunav Soja"), lot sertifikate;
- vreme isporuke, prevoznika i primaoca;
- prijemnu odn. pretovarnu jedinicu.

Ukoliko primarni prerađivač prima „Dunav Soja“ soju direktno od poljoprivrednog proizvođača:

Primarni prerađivač mora dokumentovati sve "Izjave poljoprivrednog proizvođača o proizvodnji "Dunav Soja" soje" za sve količine.

Za dodatne zahteve pogledati Z 02, paragraf 10.1 "Primarni prerađivač sojinog zrna koji nastupa kao skladište/primarni otkupljivač".

2.5 Primarni prerađivač do svakog 10. u mesecu kako svojoj ugovorno obavezanoj kontrolnoj organizaciji, tako i "Dunav Soja" udruženju (quality@donausoja.org)

dostavlja sledeće informacije:

- u prethodnom mesecu (na papiru) novonabavljenu ugovornu količinu "Dunav Soje" (u tonama);
- u prethodnom mesecu isporučenu i prerađenu količinu "Dunav Soje" (u tonama) uz navod validnih lot sertifikata;
- u prethodnom mesecu fakturisanu i/ili unutar preduzeća iskorišćenu količinu prerađene "Dunav Soja" soje (svi prodati proizvodi od "Dunav Soja" soje kao što su sačma, sojina pogača, sojin griz, ulje ili prehrambeni proizvodi, plus imena kupaca).

Napomena: osnovicu za obračun naknada predstavlja dotični ekvivalent zrna fakturisane i/ili unutar preduzeća iskorišćene količine proizvoda od „Dunav Soja“ soje, pri čemu je naknada za licencu kod korišćenja/fakturisanja nekoliko proizvoda od „Dunav Soja“ soje plativa samo jednom po ekvivalentu zrna.

3 Otpremanje „Dunav Soja“ soje

3.1 Primarni prerađivač uz sve isporuke prerađevina od "Dunav Soja" soje dokumentuje sledeće:

- naziv, adresu i ev. EU-matični broj preduzeća (odn. ekvivalentni podatak u državama nečlanicama EU) svih dobavljača odn. kupaca;
- šaržu, količinu, oznaku kvaliteta ("Dunav Soja"), šaržne sertifikate;
- vreme isporuke, prevoznika i primaoca;
- prijemnu odn. pretovarnu jedinicu.

3.2 Primarni prerađivač iz svake isporučene šarže sojinih prerađevina uzima rezervni uzorak koji čuva 1 godinu na bezbedan način i bez uticanja na kvalitet.

Napomena: uzimanje uzoraka i čuvanje vrši se shodno praksi Berze poljoprivrednih proizvoda u Beču.

4 Upravljanje skladišnim zalihama soje

4.1 Primarni prerađivač u sledećim slučajevima svojoj kontrolnoj organizaciji uz navođenje razloga dostavlja "prijave zaliha za sertifikovanje šarži":

- godišnji prenos: preostala uskladištena količina iz prethodne godine (prijava do 31.08. dotične kalendarske godine, inače ove količine gube pravo na oznaku „Dunav Soja“);
- odstupanje isporučenih količina: isporuke koje su odstupile od ugovorenih količina isporuke.

5 Upravljanje kvalitetom

5.1 Primarni prerađivač sprovodi dokumentovani interni sistem upravljanja kvalitetom kojim se utvrđuju proceduralna uputstva za izbegavanje kontaminacija GMO u celokupnom preduzeću (uključ. dopremanje, preradu, skladištenje, čišćenje, transport, pakovanje i isporuku). Preduzeće radi sprečavanja širenja kontaminacije primenjuje plan uzimanja PCR-uzoraka koji garantuje detektovanje GMO.

5.2 Ako je primarni prerađivač preduzeće stepena rizika PP-SR 3:

Primarni prerađivač 100%-tnu prostorno-tehničku razdvojenost genetski modifikovane i genetski nemodifikovane robe dokumentuje kontinuirano od ulaska robe do izlaska robe (osim ako se radi o preduzeću shodno tački 1.1 sa privremenom dozvolom za dualnu preradu).

5.3 Ako je primarni prerađivač uljara ili pržionica:

Primarni prerađivač poseduje sertifikat, u području delovanja „proizvodnja komponenti za stočnu hranu“ jednog od sledećih sistema obezbeđenja kvaliteta:

- AMA Pastus +;
- QS - sistem za kontrolu obezbeđenja kvaliteta u proizvodnji stočne hrane;
- GMP +;
- FEMAS (Feed Materials Assurance Scheme);
- SFPS* (Swiss Feed Production Standard);
- QSGF Suisse* (obezbeđenje kvaliteta žitarica/stočne hrane);
- EFISC (European Feed Ingredients Safety Certification); ili
- drugi ekvivalentan program.

Opšta napomena: drugi ekvivalentni programi se kao takvi odobravaju od strane Dunav Soja udruženja.

Napomena uz *: ovaj standard priznaje se uz sledeće zahteve: plan kontrole kvaliteta koji se sastoji od uzoraka iz ulaznih i izlaznih proizvoda, u segmentu „učestalost uzimanja slučajnih uzoraka kao i metodologija i učestalost analiza“ ispunjava najmanje zahteve dotičnog odgovarajućeg plana slučajnog uzorkovanja i ispitivanja AMA Pastus+ smernice (prilog 1 i 2). Kontrola se vrši najmanje svake 2 godine. Dunav Soja udruženju i/ili kontrolnoj organizaciji se na zahtev dostavlja potvrda o usaglašenosti (npr. izveštaj o kontroli).

5.4 Ako je primarni prerađivač uljara:

Preduzeće u oblasti monitoringa salmonele ispunjava učestalost slučajnog uzorkovanja shodno AMA Pastus+ smernici (verzija 2013, aneks 1):

Broj ispitivanja koji se mora sprovesti po godini i pogonu:

Supstanca \ Proizvodnja u t	< 10,000	10,000 to 100,000	100,000 to 300,000	300,000 to 600,000	> 600,000
Salmonella	8	32	72	144	192

Treba isključiti mogućnost postojanja svih sojeva salmonele.

U slučaju pozitivnih nalaza (samo-kontrola ili eksterno uzrokovanje), zahtevane analize na salmonelu je potrebno intezivirati u periodu od tri meseca, prelaskom sa jednostrukog pristup prema peterostrukom pristupu. Ukoliko se ne dobije pozitivan rezultat na salmonelu u tome period, jednostruki pristup se može nastaviti.

5.5 Ako primarni proizvođač želi da mešavine fosfolipida na tržištu plasira kao DS-lecitin obavezno moraju biti ispunjeni i kontrolisani zahtevi iz Uredbe (EU) br. 231/2012 u

pogledu E322.

6 Označavanje

6.1 Primarni prerađivač isporučenu robu (pakovanje) može da obeleži oznakom „Dunav Soja“ ako se radi o proizvodima od 100% „Dunav Soja“ soje kao što su Dunav Soja sojina sačma ili Dunav Soja sojino ulje. Kod mešovitih proizvoda 100% komponenti od soje mora biti od „Dunav soja“ soje i sve ostale proizvodne komponente moraju da ispune zahteve genetske nemodifikovanosti.

7 Ugovor

7.1 Primarni prerađivač i Dunav Soja udruženje će zaključiti „UGOVOR – Dunav Soja /Primarni prerađivač“ koji sadrži zahteve koje treba da ispuni primarni prerađivač.

8 Direktno naložena kontrola

8.1 Primarni prerađivač sklapa ugovor o sprovođenju kontrola sa kontrolnom organizacijom odobrenom od strane Dunav Soja udruženja i o sopstvenom trošku nalaže sprovođenje kontrola sa sledećom učestalošću:

- Primarni prerađivači svih stepena rizika: prva kontrola;
- Primarni prerađivači stepena rizika PP-SR 0 i PP-SR 1: dodatno jednom godišnje;
- Primarni prerađivači stepena rizika PP-SR 2 i PP-SR 3: dodatno dvaput godišnje (od toga jedna nenajavljena kontrola).

8.2 Direktno angažovana kontrolna organizacija u okviru svoje Dunav Soja revizije uzima mešoviti uzorak iz celokupne linije za preradu „Dunav Soja“ soje i isti podvrgava PCR-analizi.

9 Sistemska kontrola

9.1 Primarni prerađivač saglasan je sa sprovođenjem kontrole po slučajnom uzorku bazirane na proceni rizika od strane kontrolnih organizacija ili kontrolora angažovanih od strane Dunav Soja udruženja.

10 Poljoprivredni proizvođač kao primarni prerađivač soje

10.1 Poljoprivredni proizvođač koji sam pravi stočnu hranu radi korišćenja u sopstvenom gazdinstvu kategoriše se kao poljoprivredno gazdinstvo, a ne kao fabrika stočne hrane. Ta gazdinstva kao poljoprivredni primarni prerađivači „Dunav Soja“ soje iz sopstvene proizvodnje i žetve ili dokupljena mogu da prže u sopstvenoj pržionici radi isključivog korišćenja za ishranu stoke na sopstvenom gazdinstvu. Poljoprivredni primarni prerađivač „Dunav Soja“ soje (sirovim ili prženim) ne sme ni da trguje, niti da ih prerađuje po nalogu trećih lica.

10.2 Za poljoprivredne primarne prerađivače važe svi zahtevi iz Z 04 (primarni prerađivači soje), uz sledeća pojednostavljena:

- Tačka 2.5 (prijave količina): dostavljanje mesečnih prijava količina može da se smanji na kvartalno dostavljanje 10. aprila, 10. jula, 10. oktobra i 10. januara.

- Tačka 3 (otpremanje prerađevina od "Dunav Soja" soje): otpada obaveza dokumentovanja isporuka i uzimanja i čuvanja rezervnih uzoraka iz isporuka prerađevina od "Dunav Soja" soje. Gazdinstvo je dužno da količine korišćene za prehranu dokumentuje u pogledu datuma i lot sertifikata (kod dokupljenog sojinog zrna).
- Tačka 5.3 (upravljanje kvalitetom i sertifikacija): gazdinstvo može da podnese zahtev za pojednostavljeno sertifikovanje nekog od programa osiguranja kvaliteta. U Austriji se sertifikacija poljoprivrednih proizvođača koji sami prave stočnu hranu AMA oznakom kvaliteta sa dodatnom kontrolnom listom za pržionice u okviru gazdinstva priznaje kao sertifikacija sistema obezbeđenja kvaliteta ekvivalentna onim navedenim pod tačkom 5.3.

11 Poseban slučaj

Prenos/prebacivanje odgovornosti primarnog prerađivača soje na druge učesnike u sistemu (pre svega trgovca)

- 11.1 Pojedinačni, tačno definisani zadaci primarnog prerađivača nakon odobrenja od strane Upravnog odbora Dunav Soja udruženja mogu da se prenesu na prethodne odn. naknadne učesnike u sistemu.
- 11.2 A) Prvi prerađivač pre svega nabavku „Dunav Soja“ soje i sa time povezano obezbeđivanje sledljivosti, postojanje lot sertifikata i prebacivanje svih odgovornosti na sve pod-dobavljače (kao što je predviđeno u smernicama i ugovorima Dunav Soja udruženja) na primer može da prenese na trgovca koji s jedne strane za primarnog prerađivača organizuje nabavku „Dunav Soja“ soje, a od istog sa druge strane na izlazu robe ponovo preuzima prerađen proizvod od „Dunav Soja“ soje (npr. Dunav Soja sojinu sačmu).
B) Zadaci primarnog prerađivača kao što su kontrola ulaza/izlaza robe, obezbeđivanje sistema za upravljanje kvalitetom i odgovarajuće sertifikacije (tačka 5) ili sprovođenje analiza na salmonelu ne mogu da se prenesu na druge učesnike u sistemu.
- 11.3 Ako primarni prerađivač robu od „Dunav Soja“ soje proizvodi ekskluzivno za treće lice (pre svega trgovca), može da se prenese i obaveza dostavljanja mesečnih prijavi količina i plaćanja naknade za licencu (tačka 2.5.). U tom slučaju i kontrola koju inače direktno nalaže primarni prerađivač može biti naložena od strane trgovca, ako se u njegovom ugovoru o sprovođenju kontrola primarni prerađivač navodi kao eksterni proizvodni pogon i kao takav iskazuje u sertifikatu. U posebno iznimnim slučajevima i uz izričitu dozvolu Upravnog odbora Dunav Soja udruženja postoji mogućnost brisanja tačke 7 (ugovor primarnog prerađivača sa Dunav Soja udruženjem), ako je u ugovoru između primarnog prerađivača i trgovca jasno regulisano i definisano da će primarni prerađivač ispuniti obaveze iz tačke 11.2 B).